

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

306

Finanse publiczne

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Arkadiusz Żabiński

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-386-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Jan Borowiec , Kryzys gospodarczy a polityka monetarna i fiskalna w strefie euro w latach 2008-2012.....	13
Leszek Borowiec, Marzena Kuśmierk , Kapitał żelazny w finansowaniu organizacji non-profit w Polsce	24
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Determinanty wyceny rynkowej sektora bankowego w dobie kryzysu	37
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Ocena sektora bankowego w Europie.....	48
Iwona Dorota Czechowska , Rachunki osobiste dla klientów 60+	61
Agnieszka Deresz, Marian Podstawka , Opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych mikroprzedsiębiorców w warunkach kryzysu	73
Joanna Działo , Czy Unia Europejska potrzebuje unii fiskalnej?.....	86
Ryta Dziemianowicz , <i>Tax expenditures</i> w konstrukcji reguły wydatkowej... ..	98
Joanna Fila , Mikrofinanse w Unii Europejskiej – polityka, instrumenty, efekty	110
Beata Filipiak, Marek Dylewski , Indywidualny wskaźnik zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego – problemy dostosowawcze.....	120
Piotr Gut , Model odwróconej płatności (<i>reverse charge</i>) jako element konstrukcji podatku VAT ograniczający uszczuplenia w podatku VAT.....	132
Małgorzata Magdalena Hybka , Raison d'être solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu podatku od wartości dodanej	143
Marcin Idzik , Ekskluzja finansowa – ujęcie empiryczne.....	154
Maria Jastrzębska , Kreacja i implementacja systemu zarządzania ryzykiem jednostki samorządu terytorialnego	166
Piotr Karaś, Wojciech Pacut , Porównanie działania banków islamskich i konwencjonalnych – przypadek Zjednoczonych Emiratów Arabskich ...	178
Anna Kobialka , Wykorzystanie funduszy unijnych w finansowaniu wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego lubelszczyzny	190
Teresa Kondrakiewicz , Dywersyfikacja jako kierunek rozwoju grup kapitałowych.....	200
Iwa Kuchciak , Problematyka nadmiernego zadłużania w kontekście wykluczenia finansowego.....	213
Elwira Leśna-Wierszołowicz , Koncepcja wielofunduszowości w drugim filarze systemu emerytalnego w Polsce	225
Paweł Marszałek , Finansyzacja w Polsce – ciekawostka teoretyczna czy realny problem?.....	235
Grzegorz Matysek , Opodatkowanie dochodów spółek osobowych w Polsce – konieczność zmian.....	247

Danuta Milaszewicz , Stabilność fiskalna jako przymus w polityce fiskalnej	260
Magdalena Miszczuk , Zróżnicowanie sytuacji finansowej wybranych jednostek samorządu terytorialnego na podstawie indywidualnego wskaźnika zadłużenia	272
Anna Murdoch , Wejście Polski do strefy euro a długoterminowe cele rozwoju kraju	285
Piotr Ptak , Polityka wydatków publicznych w Polsce w latach 2008-2012....	298
Witold Rakowski , Zróżnicowanie wydatków gmin i powiatów na oświatę w latach 2005-2010 w układzie przestrzennym	311
Halina Rechul , Samodzielność finansowa jednostek samorządu terytorialnego w Polsce.....	325
Wioleta Samitowska , Fundusze pożyczkowe i fundusze poręczeń kredytowych jako instrumenty finansowego wsparcia MŚP	338
Przemysław Siudak , Specjalne strefy ekonomiczne jako instrument generujący oszczędności budżetu państwa z tytułu zatrudniania bezrobotnych..	351
Andrzej Sobczyk , Dynamika wydatków inwestycyjnych i liczby mieszkańców w gminach województwa zachodniopomorskiego w latach 2008-2011	362
Michał Sosnowski , Progresywne i proporcjonalne opodatkowanie przedsiębiorstw osób fizycznych w Polsce	372
Feliks Marek Stawarczyk , Kryzys finansowy a sytuacja banków krajowych w Niemczech	386
Igor Styn , Wpływ zmian w MSSF 9 na wyniki finansowe największych dwóch banków działających w Polsce oraz na ich politykę kredytową	397
Magdalena Syrkiewicz-Świtłała, Tomasz Holecki, Katarzyna Klyta , Możliwości wprowadzenia prywatnych ubezpieczeń zdrowotnych do powszechnego systemu ochrony zdrowia w Polsce w opinii mieszkańców powiatu tarnogórskiego	409
Waldemar Szczepaniak , Ocena sytuacji finansowej publicznych uczelni technicznych w Polsce w latach 2004-2011	418
Tomasz Śmietanka , Gospodarka finansowa gminy miejsko-wiejskiej Kozienice w latach 2003-2012	430
Tomasz Uryszek , Zadłużenie sektora samorządowego w krajach Unii Europejskiej w okresie kryzysu gospodarczego	442
Alina Walenia , Zarządzanie ryzykiem w sektorze samorządowych finansów publicznych	454
Jerzy Wąchoł , Spowolnienie gospodarcze i problemy długu publicznego na świecie w świetle danych statystycznych	466
Radosław Witczak , Wykorzystanie metod szacowania podstawy opodatkowania do określenia wysokości zobowiązań podatkowych	478
Iwona Wojciechowska-Toruńska , „Pakt fiskalny” a polityka fiskalna	488

Katarzyna Wójtowicz , Udziały samorządów w podatkach państwowych – własne czy obce źródło dochodów JST? Dylematy teorii a praktyka budżetowa wybranych państw.....	501
Dorota Wyszowska , Stan finansów jednostek samorządu terytorialnego jako determinanta wykorzystania środków pomocowych Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020	513
Jolanta Zawora , Samodzielność finansowa samorządów gminnych w warunkach spowolnienia gospodarczego.....	523
Anna Zielińska-Chmielewska , Ocena realizacji strategii płynności finansowej GK Tarczyński SA w ujęciu dochód-ryzyko	534
Dagmara Zuzek , Faktoring jako niekonwencjonalne źródło finansowania mikro- i małych przedsiębiorstw w Polsce.....	547
Arkadiusz Żabiński , Realizacja zasady równości opodatkowania czynników wytwórczych w wybranych krajach europejskich.....	558

Summaries

Jan Borowiec , Economic crisis and monetary and fiscal policies in the euro zone in the years 2008-2012	23
Leszek Borowiec, Marzena Kuśmierk , Endowment capital and funding sources in non-profit organizations	36
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Determinants of market valuation of the banking sector during the recent financial crisis	47
Patrycja Chodnicka, Katarzyna Niewińska , Assessment of the banking sector in Europe	60
Iwona Dorota Czechowska , Personal accounts for clients 60+.....	72
Agnieszka Deresz, Marian Podstawka , Personal income tax on small entrepreneurs in times of crisis	85
Joanna Działo , Does the European Union need a fiscal union?	97
Ryta Dziemianowicz , Tax expenditures in the construction of the expenditure rule.....	109
Joanna Fila , Microfinance in European Union – policy, instruments, effects	119
Beata Filipiak, Marek Dylewski , Personal debt ratio of local government – system problems	131
Piotr Gut , Reverse charge model as an element of the VAT system, preventing it from tax abuse	142
Małgorzata Magdalena Hybka , Raison d'être of the joint and several liability for value added tax purposes.....	153
Marcin Idzik , Financial exclusion – empirical approach.....	165
Maria Jastrzębska , Creation and implementation of the risk management system of territorial self-government unit	177

Piotr Karaś, Wojciech Pacut , Islamic vs. conventional banking – the case of United Arab Emirates.....	189
Anna Kobialka , European Union funds use in financing of territorial self-governments units' investment in Lublin region.....	199
Teresa Kondrakiewicz , Diversification strategy in the process of holding companies development.....	212
Iwa Kuchciak , The issue of overindebtedness in the context of financial exclusion	224
Elwira Leśna-Wierszółowicz , The concept of multifunding in the second pension pillar in Poland	234
Paweł Marszałek , Financialization in Poland – theoretical curiosity or the real problem?.....	246
Grzegorz Matysek , Income taxation of partnerships in Poland – the necessity of changes	259
Danuta Milaszewicz , Fiscal stability as a coercion in fiscal policy	271
Magdalena Miszczuk , Diversity of the financial situation of selected self-government units under individual debt indicator.....	284
Anna Murdoch , Poland's entry into the Eurozone vs. its long term growth objectives	297
Piotr Ptak , Public spending policy in Poland in the years 2008-2012	310
Witold Rakowski , Variation of educational spending by communities and counties across regions in 2005-2010	324
Halina Rechul , Financial independence of local government units in Poland	337
Wioleta Samitowska , Loan funds and credit guarantee funds as instruments of financial support for SME.....	350
Przemysław Siudak , Special economic zones as an instrument generating savings for the state budget through the employment of the unemployed .	361
Andrzej Sobczyk , Dynamics of capital expenditure and population in communities of Western Pomeranian Voivodeship in the years 2008-2011	371
Michał Sosnowski , Progressive and proportional taxation of natural persons' enterprises in Poland.....	385
Feliks Marek Stawarczyk , Financial crisis and <i>Landesbanken</i> problems in Germany	396
Igor Styn , How changes in IFRS 9 can affect net earnings of two biggest banks operating in Poland and their loan policy	408
Magdalena Syrkiewicz-Świtła, Tomasz Holecki, Katarzyna Klyta , Possibilities of introducing private insurance in the public health care system in Poland in the opinion of the inhabitants of Tarnowskie Góry county	417
Waldemar Szczepaniak , Assessment of financial situation of technical universities in Poland between 2004-2011	429

Tomasz Śmietanka , Financial economy of the urban-rural commune of Kozienice in the years 2003-2012.....	441
Tomasz Uryszek , Local and regional government sector debt in the European Union countries during the economic crisis.....	453
Alina Walenia , Risk management in the self-government public finance sector.....	465
Jerzy Wąchol , Economic slowdown and problems with public debt in the world in the light of statistical data	477
Radosław Wiczak , The use of tax base estimation methods for the determination of the amount of tax liability.....	487
Iwona Wojciechowska-Toruńska , “Fiscal Pact” vs. fiscal policy	500
Katarzyna Wójtowicz , Local governments tax sharing arrangements – own or external source of revenues? Theoretical dilemmas vs. practical experiences of several European countries	512
Dorota Wyszowska , Financial standing of local self-government entities as a determinant of using of European Union aid in the perspective of 2014-2020	522
Jolanta Zawora , Financial independence of communes during economic slowdown	533
Anna Zielińska-Chmielewska , Assessment of strategies of working capital financial liquidity in the concept of risk-return analysis on GK Tarczyński SA	546
Dagmara Zuzek , Factoring as an unconventional source of financing activities of micro and small enterprises in Poland.....	557
Arkadiusz Żabiński , The implementation of the principle of equality in the taxation of factors of production in selected European countries	567

Przemysław Siudak

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE JAKO INSTRUMENT GENERUJĄCY OSZCZĘDNOŚCI BUDŻETU PAŃSTWA Z TYTUŁU ZATRUDNIANIA BEZROBOTNYCH

Streszczenie: Jednym z celów powoływania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce jest przyspieszenie rozwoju gospodarczego części terytorium kraju poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. Pośrednim efektem realizacji wspomnianego celu są oszczędności budżetu państwa, wynikające ze zmniejszenia wydatków na zasiłki dla bezrobotnych, którzy znaleźli zatrudnienie w obszarach stref. W artykule zaprezentowano kwoty takich oszczędności, które powstały w latach 1996-2008 za sprawą funkcjonowania każdej z 14 specjalnych stref ekonomicznych. Wcześniej jednak została przybliżona metoda ich wyliczenia wraz z przyjętymi założeniami.

Słowa kluczowe: specjalna strefa ekonomiczna, oszczędności, bezrobotny.

1. Wstęp

W roku 2013 mija 18 lat od uruchomienia pierwszej polskiej specjalnej strefy ekonomicznej (SSE) w Mielcu. Według pierwotnych założeń strefa ta, podobnie jak 13 później utworzonych stref tego typu, miała funkcjonować przez 20 lat. Wspomniany termin został obligatoryjnie wydłużony do roku 2020. Obecnie widoczne są rozbieżności stanowisk między Ministerstwem Gospodarki, które chciałoby dalszego wydłużenia funkcjonowania stref do roku 2026, a Ministerstwem Finansów sprzeciwiającym się tym planom, z powodu braku wystarczających danych, które potwierdzałyby wyraźnie, że specjalne strefy ekonomiczne są rzeczywiście opłacalne.

Przedstawiony wyżej stan uzasadnia podejmowanie wszelkich badań kwantyfikujących każdy z efektów funkcjonowania obszarów uprzywilejowanych ekonomicznie na terenie Polski.

2. Źródła danych i metodyka badań

Wyliczenie oszczędności budżetu państwa w latach 1996-2008 z tytułu zatrudnienia bezrobotnych przez firmy funkcjonujące w obszarach SSE było możliwe dzięki sięgnięciu po dane zawarte w następujących źródłach:

- raportach Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a następnie Ministerstwa Gospodarki z lat 2004-2008, które obejmują dane z okresu 2001-2008, dotyczące efektów funkcjonowania SSE, takich jak poniesione nakłady inwestycyjne, struktura branżowa inwestycji i co najbardziej istotne – wielkość zatrudnienia;
- informacjach pochodzących z zasobów spółek zarządzających specjalnymi strefami ekonomicznymi w odniesieniu do liczby zatrudnionych w strefach w latach 1996-2000;
- w odpowiedziach na pytania zawarte w ankiecie skierowanej do pracowników firm funkcjonujących w obszarach SSE, które dotyczyły m.in.: pochodzenia pracownika, tj. czy bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia w firmie strefowej był on: a) absolwentem szkoły (studiów); b) przeszedł do firmy strefowej z innej firmy; c) był osobą bezrobotną; określenia długości okresu pozostawania bez pracy w przypadku osób bezrobotnych i ewentualnego pobierania zasiłku dla bezrobotnych i czasu tego pobierania.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone w okresie od sierpnia do października 2008 r. Zgodę na przebadanie swoich pracowników wyraziły 122 organizacje funkcjonujące w każdej z polskich SSE. Pozwoliło to na uzyskanie od zatrudnionych 2382 odpowiedzi na pytanie o pochodzenie ankietowanego przed podjęciem zatrudnienia w firmie strefowej. Rozkład odpowiedzi udzielonych przez pracowników znajduje się w tab. 1.

Zaprezentowane dane wskazują, że w grupie 2382 pracowników firm strefowych objętych badaniem znalazło się 945 osób (39,7%), które przed podjęciem tam zatrudnienia były bezrobotne. Zauważalne jest wysokie zróżnicowanie atrakcyjności pracy dla osób bezrobotnych w poszczególnych strefach. W Kamiennogórskiej SSEMP stanowili oni aż 47,6% przebadanych tam pracowników, w Starachowickiej SSE – 46,4%, a w Pomorskiej SSE – 45,5%. Najniższymi odsetkami bezrobotnych wśród zatrudnianych pracowników cechowały się z kolei KPT – 23,1%, Katowicka SSE – 27,0% oraz Tarnobrzeska SSE – 35,5%, co oznacza, że strefy te w najmniejszym stopniu przyczyniają się do absorpcji bezrobotnych z lokalnych rynków pracy.

Ze wspomnianych 945 ankietowanych, którzy przed podjęciem zatrudnienia w firmie zlokalizowanej w obszarze strefy pozostawali bezrobotni – 921 udzieliło odpowiedzi na pytanie o długość okresu pozostawania bez pracy. Rozkład udzielonych odpowiedzi w poszczególnych strefach zamieszczony jest w tab. 2.

Tabela 1. Status pracowników zatrudnionych przez firmy z obszarów poszczególnych SSE

Strefa	Źródło	Liczba pracowników	Odsetek	Strefa	Źródło	Liczba pracowników	Odsetek
KSSEMP*	bezrobotny	89	47,6	PSSE	bezrobotny	55	45,5
	inna firma	75	40,1		inna firma	55	45,5
	po szkole	23	12,3		po szkole	11	9,0
Suma KSSEMP		187	100,0	Suma PSSE		121	100,0
KSSE	bezrobotny	57	27,0	Śl.SSE	bezrobotny	48	35,6
	inna firma	117	55,5		inna firma	67	49,6
	po szkole	37	17,5		po szkole	20	14,8
Suma KSSE		211	100,0	Suma Śl.SSE		135	100,0
K-SSSE	bezrobotny	37	36,6	St.SSE	bezrobotny	51	46,4
	inna firma	45	44,6		inna firma	42	38,2
	po szkole	19	18,8		po szkole	17	15,5
Suma K-SSSE		101	100,0	Suma St.SSE		110	100,1
KPT	bezrobotny	6	23,1	SSSE	bezrobotny	42	35,6
	inna firma	16	61,5		inna firma	57	48,3
	po szkole	4	15,4		po szkole	19	16,1
Suma KPT		26	100,0	Suma SSSE		118	100,0
LSSE	bezrobotny	136	42,8	TSSE	bezrobotny	49	35,5
	inna firma	132	41,5		inna firma	66	47,8
	po szkole	50	15,7		po szkole	23	16,7
Suma LSSE		318	100,0	Suma TSSE		138	100,0
ŁSSE	bezrobotny	53	40,8	WSSE	bezrobotny	252	40,9
	inna firma	48	36,9		inna firma	281	45,6
	po szkole	29	22,3		po szkole	83	13,5
Suma ŁSSE		130	100,0	Suma WSSE		616	100,0
MSSE	bezrobotny	43	41,7	W- -MSSE	bezrobotny	27	39,7
	inna firma	47	45,6		inna firma	32	47,1
	po szkole	13	12,6		po szkole	9	13,2
Suma MSSE		103	99,9	Suma W-MSSE		68	100,0
Łącznie wszystkie SSE	bezrobotny					945	39,7
	inna firma					1080	45,3
	po szkole					357	15,0
Razem						2382	100,0

*użyte skróty oznaczają kolejno: KSSEMP – Kamiennogórska Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości, KSSE – Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, K-SSSE – Kostrzyńsko-Słubicka SSE, KPT – Krakowski Park Technologiczny, LSSE – Legnicka SSE, ŁSSE – Łódzka SSE, MSSE – Mielecka SSE, PSSE – Pomorska SSE, Śl.SSE – Słupska SSE, St.SSE – Starachowicka SSE, SSSE – Suwalska SSE, TSSE – Tarnobrzaska SSE, WSSE – Wałbrzyska SSE, W-MSSE – Warmińsko-Mazurska SSE.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Okresy pozostawania bez pracy bezrobotnych, którzy stali się pracownikami firm w specjalnych strefach ekonomicznych

Strefa	Długość bezrobocia										Razem SSE	
	1-3 miesiące		4-6 miesięcy		7-12 miesięcy		1-2 lat		ponad 2 lata			
	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)
KS-SEMP	23	26,1	22	25,0	22	25,0	6	6,8	15	17,0	88	99,9
KSSE	19	36,5	10	19,2	8	15,4	4	7,7	11	21,2	52	100,0
K-SSSE	11	31,4	7	20,0	10	28,6	3	8,6	4	11,4	35	100,0
KPT	1	14,3	2	28,6	2	28,6	1	14,3	1	14,3	7	100,1
LSSE	38	26,2	23	15,9	41	28,3	25	17,2	18	12,4	145	100,0
ŁSSE	7	13,7	14	27,5	12	23,5	9	17,6	9	17,6	51	99,9
MSSE	12	28,6	12	28,6	9	21,4	3	7,1	6	14,3	42	100,0
PSSE	17	32,1	17	32,1	3	5,7	6	11,3	10	18,9	53	100,1
Sł.SSE	11	24,4	7	15,6	12	26,7	7	15,6	8	17,8	45	100,1
St.SSE	14	29,2	12	25,0	10	20,8	6	12,5	6	12,5	48	100,0
SSSE	4	10,3	14	35,9	5	12,8	10	25,6	6	15,4	39	100,0
TSSE	10	21,3	12	25,5	12	25,5	7	14,9	6	12,8	47	100,0
W-MS-SE	11	44,0	5	20,0	1	4,0	5	20,0	3	12,0	25	100,0
WSSE	54	22,1	63	25,8	68	27,9	25	10,2	34	13,9	244	99,9
Łącznie	232	25,2	220	23,9	215	23,3	117	12,7	137	14,9	921	100,0

Źródło: badania własne.

Najwyższym poziomem absorpcji długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy ponad 2 lata) cechowały się Katowicka SSE (21,2%), Słupska SSE (17,8%) i Pomorska SSE (18,9%), podczas gdy średnia dla wszystkich stref wyniosła 14,9%. Natomiast najwięcej bezrobotnych o najkrótszym okresie pozostawania bez pracy, tj. między 1-3 miesiące, znalazło zatrudnienie w firmach z Warmińsko-Mazurskiej SSE (44,0%), Katowickiej SSE (36,5%) oraz Pomorskiej SSE (32,1%).

Zaprezentowane w tab. 2 dane dowodzą – mimo niekiedy znacznych różnic między poszczególnymi strefami – że oferta pracy w firmach strefowych okazała się najbardziej atrakcyjna przede wszystkim dla osób krótkotrwale bezrobotnych, tj. o okresie pozostawania bez pracy krótszym niż rok. Stanowiły one łącznie 72,4% spośród 921 bezrobotnych zatrudnionych przez firmy strefowe.

Do ostatniego pytania o fakt pobierania zasiłku dla bezrobotnych i o ewentualny, wyrażony w miesiącach okres tego pobierania odniosło się 558 pracowników. Rozkład udzielonych odpowiedzi w każdej z analizowanych stref przedstawiony jest w tab. 3.

Tabela 3. Pobieranie zasiłku przez bezrobotnych, zatrudnionych następnie w firmach funkcjonujących w SSE

Strefa	Udział osób, które nie pobierały zasiłku (%)	Udział osób pobierających zasiłek (%)				Łącznie
		długość okresu pobierania zasiłku				
		1-3 miesiące	4-6 miesiące	7-9 miesiące	10-12 miesiące	
KSSEMP	29,4	19,6	17,6	3,9	29,4	70,6
KSSE	43,3	16,7	26,7	3,3	10,0	56,7
K-SSSE	40,0	10,0	15,0	5,0	30,0	60,0
KPT	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	80,0
LSSE	44,4	19,2	11,1	2,0	23,2	55,6
ŁSSE	21,1	15,8	21,1	5,3	36,8	78,9
MSSE	26,9	19,2	23,1	7,7	23,1	73,1
PSSE	33,3	12,5	33,3	4,2	16,7	66,7
ŚL.SSE	35,5	9,7	9,7	3,2	41,9	64,5
St.SSE	20,0	16,7	26,7	10,0	26,7	80,0
SSSE	33,4	8,3	16,7	8,3	33,4	66,6
TSSE	37,9	10,3	31,0	3,4	17,2	62,1
W-MSSE	13,3	33,3	20,0	7,7	26,7	87,7
WSSE	29,3	17,0	15,6	6,8	31,3	70,7

Źródło: badania własne.

Najwięcej bezrobotnych bez prawa do zasiłku znalazło zatrudnienie w firmach funkcjonujących w: Legnickiej SSE – 44,44%, Katowickiej SSE (43,3%) i Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (40,0%). Przeprowadzone badania nie pozwalają rozstrzygnąć, czy przyczyną niższego odsetka bezrobotnych bez prawa do zasiłku np. w Warmińsko-Mazurskiej SSE niż w Legnickiej SSE jest wcześniejsze wchłonięcie większej grupy takich bezrobotnych przez firmy z obszaru pierwszej ze stref. Faktem jest tylko, że odsetek ten w przypadku Strefy Warmińsko-Mazurskiej jest ponad trzykrotnie niższy i wynosi zaledwie 13,3% ogółu bezrobotnych zatrudnionych przez firmy z jej obszaru.

3. Przyjęte założenia

Wyliczenie oszczędności budżetu państwa w latach 1996-2008 z tytułu zatrudnienia bezrobotnych przez firmy funkcjonujące w obszarach SSE nie jest możliwe bez przyjęcia następujących założeń:

Założenie 1. Firmy, które zainwestowały w obszarze stref, nie powstałyby, gdyby nie powołano tych stref – tym samym nie powstałyby utworzone przez nie miejsca pracy (dotyczy to również miejsc pracy utrzymanych przez firmy, które zostały włączone w obszar danej podstrefy, już po rozpoczęciu przez te firmy swojej działalności).

Założenie 2. Zgodnie z wynikami badań ankietowych otrzymanych w każdej ze stref wśród zatrudnionych odsetek bezrobotnych (por. tab. 1) kształtował się w sposób przedstawiony w tab. 4.

Tabela 4. Odsetek bezrobotnych zatrudnionych przez firmy funkcjonujące w poszczególnych strefach

Strefa	KSSEMP	KSSE	K-SSSE	KPT	LSSE	ŁSSE	MSSE
Udział bezrobotnych (%)	48,0	27,0	37,0	23,0	43,0	41,0	42,0
Strefa	PSSE	Śl.SSE	St.SSE	SSSE	TSSE	WSSE	W-MSSE
Udział bezrobotnych (%)	46,0	36,0	46,0	36,0	36,0	41,0	40,0

Źródło: badania własne.

Dodatkowo przyjęto, że udziały bezrobotnych w każdej z badanych stref były takie jak wskazane od początku praktycznego funkcjonowania stref, tj. od roku 1996, oraz że udziały te kształtowały się na tym samym poziomie w kolejnych latach wśród pracowników nowo przyjmowanych do stref w danym roku.

Założenie 3. Zasiłek dla bezrobotnych wynosił średnio w 1996 r. – 286,49 zł, w 1997 r. – 320,3, w 1998 r. – 362,97 zł, w 1999 r. – 392 zł, w 2000 r. – 430,17 zł, w 2001 r. – 464,3 zł, w 2002 r. – 483,87 zł, w 2003 r. – 499,87 zł, w 2004 r. – 504, 0 zł, w 2005 r. – 514,52 zł, w 2006 r. – 528,32 zł, w 2007 r. – 536,05 zł, zaś w 2008 r. – 546,18 zł; dodatkowo przyjęto, że w przypadku wszystkich nowo przyjmowanych do pracy bezrobotnych z prawem do zasiłku przysługiwało im prawo pobierania tego zasiłku przez 12 miesięcy.

Założenie 4. Składka na ubezpieczenie społeczne przyjęta do badań jest zaprezentowana w tab. 5; w latach 1996-1998 wynosiła 45% podstawy wymiaru od wysokości pobieranego zasiłku; z kolei w latach 1999-2006 było to 32,52% od zasiłku dla bezrobotnych; w okresie od 1.07.2007 do 31.12.2007 r. wysokość składki wynosiła 29,52% od zasiłku dla bezrobotnych¹, stąd w obliczeniach dla całego roku 2007 przyjęto średnią arytmetyczną wysokości składek z początku i końca tego roku, co wyznacza jej wysokość na poziomie 31,02% od zasiłku dla bezrobotnych; od 1.01.2008 r. obowiązywała składka w wysokości 25,52% od zasiłku dla bezrobotnych.

Tabela 5. Wysokość składek na ubezpieczenia społeczne przyjęta do badań

Rok	1996-1998	1999-2006	2007	2008
Wysokość składki na ubezpieczenie społeczne osoby bezrobotnej	45%	32,52%	31,02%	25,52%

Źródło: opracowanie własne.

¹ Obniżenie to było wynikiem zmniejszenia wysokości składki rentowej z 13 do 10% (w okresie od 1.07.2007 do 31.12.2007 r.), a następnie do poziomu 6% od 1.01.2008 r.

Tabela 6. Zatrudnienie i jego przyrosty w firmach funkcjonujących w obszarach poszczególnych SSE w latach 1996-2008

Stan zatrudnienia na 31.12. danego roku/przyrost zatrudnienia w stosunku do poprzedniego roku	Strefa													
	KSSEMP	KSSE	K-SSSE	KPT	LSSE	LSSE	MSSE	PSSE	SI.SSE	St.SSE	SSSE	TSSE	WSSE	W-MSSE
1996	-	-	-	-	-	-	228	-	-	-	-	-	-	-
1997	-	720	-	-	7	-	1 624	-	-	-	175	-	-	-
Przyrost w stosunku do 1996	-	720	-	-	7	-	1 396	-	-	-	175	-	-	-
1998	1	3 242	-	-	45	754	2 920	-	27	163	730	1 860	210	-
Przyrost w stosunku do 1997	1	2 522	-	-	38	754	1 296	-	27	163	555	1 860	210	-
1999	50	5 468	34	-	639	1 167	4 081	265	73	298	1 456	3 126	1 509	89
Przyrost w stosunku do 1998	49	2 226	34	-	594	413	1 161	265	46	135	726	1 266	1 299	89
2000	310	10 393	244	350	1 482	1 909	5 629	2 984	311	325	1 662	3 453	3 517	218
Przyrost w stosunku do 1999	260	4 925	210	350	843	742	1 548	2 719	238	27	206	327	2 008	129
2001	365	10 514	588	545	2 205	2 209	8 544	3 751	494	1 115	2 306	5 497	4 354	448
Przyrost w stosunku do 2000	55	121	344	195	723	300	2 915	767	183	790	644	2 044	837	230
2002	633	12 501	623	604	3 078	2 229	9 713	4 130	829	1 402	2 695	6 069	6 098	583
Przyrost w stosunku do 2001	268	1 987	35	59	873	20	1 169	379	335	287	389	572	1 744	135
2003	1 414	15 432	1 214	745	3 928	2 730	10 375	4 841	937	1 783	3 053	6 755	7 040	1 484
Przyrost w stosunku do 2002	781	2 931	591	141	850	501	662	711	108	381	358	686	942	901
2004	1 930	17 374	1 753	1 479	4 843	4 955	9 166	8 291	973	2 290	3 235	7 769	10 786	1 604
Przyrost w stosunku do 2003	516	1 942	539	734	915	2 225	-1 209	3 450	36	507	182	1 014	3 746	120
2005	2 329	21 690	7 241	3 823	5 385	6 994	11 003	10 152	1 541	4 830	3 739	10 306	18 789	5 960
Przyrost w stosunku do 2004	399	4 316	5 488	2 344	542	2 039	1 837	1 861	568	2 540	504	2 537	8 003	4 356
2006	3 302	32 204	10 075	4 711	6 945	11 318	11 983	12 013	1 926	6 055	4 090	14 755	22 980	7 206
Przyrost w stosunku do 2005	973	10 514	2 834	888	1 560	4 324	980	1 861	385	1 225	351	4 449	4 191	1 246
2007	5 033	35 285	12 891	5 566	8 104	16 510	13 104	17 493	2 180	6 970	5 096	18 799	28 673	8 415
Przyrost w stosunku do 2006	1 731	3 081	2 816	855	1 159	5 192	1 121	5 480	254	915	1 006	4 044	5 693	1 209
2008	4 469	42 539	16 446	7 699	8 698	18 670	15 824	17 545	2 728	8 030	5 132	22 538	30 924	8 933
Przyrost w stosunku do 2007	-564	7 254	3 555	2 133	594	2 160	2 720	52	548	1 060	36	3 739	2 251	518

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych od spółek zarządzających za lata 1996-2000 oraz danych Ministerstwa Gospodarki zawartych w Informacjach o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych z lat 2004-2009.

Założenie 5. Stany zatrudnienia w poszczególnych strefach w latach 1996-2008 oraz przyrosty zatrudnienia w stosunku do poprzedniego roku zestawione są w tab. 6.

Założenie 6. Miesięczne przyrosty zatrudnienia w każdej ze stref miały regularny charakter i stanowiły $\frac{1}{12}$ rocznego przyrostu zatrudnienia w każdej ze stref² (por. dane z tab. 6); udziały bezrobotnych wśród nowo zatrudnianych w każdym miesiącu były takie same, jak wskazane wcześniej w założeniu 2.

Założenie 7. Przy obliczaniu wielkości kwot oszczędności wynikających z zatrudniania w strefach bezrobotnych – skutkiem czego było zmniejszenie kwot wypłacanych im zasiłków oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych za nich przez urzędy pracy – przyjęto, że udziały bezrobotnych, którym nie przysługiwało prawo do pobierania zasiłku, oraz bezrobotnych, którzy go pobierali w każdej ze stref, są takie jak wskazane w tab. 3; ponadto przyjęto, że wskazane przez ankietowanych przedziały czasu pobierania zasiłku przyjmują konkretne okresy, tj. 1-3 miesiące: 2 miesiące; 4-6 miesięcy: 5 miesięcy; 7-9 miesięcy: 8 miesięcy; 10-12 miesięcy: 11 miesięcy³.

4. Oszczędności budżetu państwa wynikające z zatrudnienia bezrobotnych w SSE

Na łączną sumę oszczędności budżetu państwa z tytułu zatrudniania bezrobotnych przez firmy funkcjonujące w obszarach specjalnych stref ekonomicznych składają się:

- 1) oszczędności wynikające bezpośrednio z niewypłacania zasiłków dla bezrobotnych, którzy znaleźli zatrudnienie w firmach strefowych;
- 2) oszczędności wynikające z braku konieczności opłacania składek na ubezpieczenia społeczne bezrobotnych (pobierającym zasiłki) przez powiatowe urzędy pracy.

Ze względu na rozbudowaną formę wyliczeń w tab. 7 zaprezentowano jedynie syntetyczne wyniki w postaci sum oszczędności budżetu państwa z obu wskazanych tytułów z przypisaniem ich do konkretnych stref.

Wyliczenia zaprezentowane w tab. 6 dla każdej ze stref wskazują, że łączna suma oszczędności budżetu państwa, które powstały w latach 1996-2008 jako wynik podjęcia zatrudnienia przez osoby bezrobotne w firmach funkcjonujących na terenie polskich specjalnych stref ekonomicznych, wyniosła 190 185 498 zł. Wyniki poszczególnych stref w obszarze generowania wspomnianych oszczędności są mocno zróżnicowane. Najlepsze wyniki osiągnęła Wałbrzyska SSE (28 552 434 zł), Katowicka SSE (28 156 291 zł) oraz Łódzka SSE (20 957 267 zł). Zdecydowanie najslabsze natomiast: Słupska SSE (1 429 091 zł) oraz Suwalska SSE (3 062 178 zł). Tak

² Założenie to nie dotyczy pierwszego roku funkcjonowania KSSE i LSSE.

³ Tylko taki zabieg umożliwił wyliczenie oszczędności z tytułu niezapłaconego bezrobotnym zasiłku.

Tabela 7. Suma oszczędności z tytułu niewypłacania zasiłków dla bezrobotnych oraz nieopłacania składek na ubezpieczenie społeczne bezrobotnych, którzy znaleźli zatrudnienie w SSE w latach 1996-2008 (w zł)

Rok	KSSEMP	KSSE	K-SSSE	KPT	LSSE	ŁSSE	MSSE
1 996	0	0	0	0	0	0	162 142
1 997	0	340 469	0	0	4 208	0	1 109 925
1 998	922	1 351 463	0	0	25 886	591 586	1 167 689
1 999	44 584	1 177 370	16 664	0	399 382	319 834	1 032 484
2 000	259 603	2 858 565	112 949	201 916	621 991	630 570	1 510 692
2 001	59 273	75 803	199 701	121 421	575 776	275 175	3 070 451
2 002	300 996	1 297 264	21 175	38 286	724 535	19 118	1 283 241
2 003	906 159	1 976 854	369 375	94 523	728 773	494 748	750 723
2 004	603 638	1 320 631	339 659	496 122	790 985	2 215 388	0
2 005	476 510	2 996 301	3 530 528	1 617 416	478 319	2 072 567	2 144 254
2 006	1 193 181	7 494 916	1 872 062	629 176	1 413 637	4 513 068	1 174 595
2 007	2 129 389	2 203 205	1 866 025	607 700	1 053 565	5 436 073	1 347 820
2 008	0	5 063 451	2 299 483	1 479 858	527 072	2 207 548	3 192 281
Razem	5 974 256	28 156 291	10 627 622	5 286 419	7 344 129	18 775 676	17 946 297
Rok	PSSE	ŚSSE	St SSE	SSSE	TSSE	WSSE	W-MSSE
1 996	0	0	0	0	0	0	0
1 997	0	0	0	77 947	0	0	0
1 998	0	11 234	165 584	280 136	1 240 148	153 029	0
1 999	247 978	18 891	135 361	361 694	833 150	934 311	98 108
2 000	2 792 102	107 259	29 708	112 623	236 152	1 584 894	156 047
2 001	850 112	89 016	938 211	380 017	1 593 246	713 051	300 299
2 002	437 774	169 820	355 210	239 219	464 652	1 548 358	183 692
2 003	848 416	56 558	487 143	227 435	575 684	863 981	1 266 510
2 004	4 150 798	19 009	653 602	116 579	857 969	3 464 134	170 074
2 005	2 285 760	306 173	3 342 802	329 572	2 191 422	7 555 295	6 302 559
2 006	2 347 066	213 095	1 655 419	235 680	3 946 051	4 062 665	1 851 151
2 007	6 933 044	141 030	1 240 387	677 607	3 598 121	5 536 037	1 801 833
2 008	64 217	297 005	1 402 645	23 669	3 247 326	2 136 678	753 570
Razem	20 957 267	1 429 091	10 406 074	3 062 178	18 783 920	28 552 434	12 883 844

Źródło: opracowanie własne.

znaczne różnice w kształtowaniu się poziomu analizowanego efektu funkcjonowania pomiędzy poszczególnymi strefami nie są jedynie pochodną różnej liczby miejsc pracy utworzonych w ich obszarach. Przykładem tego jest Katowicka SSE, na terenie której do końca 2008 r. utworzono 42 593 miejsca pracy wobec 30 924 w Wałbrzyskiej SSE. Natomiast oszczędności wynikające z zatrudnienia bezrobotnych, do których przyczyniła się ta druga, są wyższe. Jest to efekt wchłonięcia przez Katowic-

ką SSE wyższego odsetka pośród zatrudnionych bezrobotnych tych, którzy utracili prawo do zasiłku (43,3%) w stosunku do odsetka takich bezrobotnych zatrudnionych w firmach z Wałbrzyskiej SSE (29,3%) oraz dużo wyższego udziału bezrobotnych wśród pracowników firm WSSE (41,0%) niż KSSE (27,0%).

Różnice w wygenerowanych kwotach oszczędności występują także między strefami, w których odsetki zatrudnionych bezrobotnych bez prawa do zasiłku były zbliżone. Sytuacja taka występuje w przypadku Kamiennogórskiej SSEMP (29,4%) oraz Suwalskiej SSE (33,4%). Ponadto w obszarach obu stref utworzono do końca 2008 r. zbliżoną liczbę miejsc pracy: w KSSEMP – 4469, a w SSSE – 5132, natomiast kwota oszczędności budżetu państwa z tytułu zatrudnienia bezrobotnych, do której przyczyniła się KSSEMP (5 974 256 zł), jest niemal dwukrotnie wyższa niż kwota, która powstała dzięki zatrudnieniu bezrobotnych przez firmy z SSSE (3 062 178 zł). Decydował o tym wyższy odsetek bezrobotnych wśród ogółu zatrudnionych w KSSEMP (48%) niż w SSSE (36%), ale także ponaddwukrotnie wyższy udział w KSSEMP bezrobotnych (19,6%), którzy pobierali zasiłek za ledwie przez okres 1-3 miesięcy, niż w SSSE, gdzie udział takich bezrobotnych wynosi 8,3%. Wyższy odsetek zatrudnionych bezrobotnych w SSSE, którzy pobierali zasiłek dłużej, przyczynia się do generowania mniejszych kwot oszczędności przez tę strefę.

5. Podsumowanie

Wyniki przeprowadzonych badań ilustrują skalę oszczędności budżetu państwa z tytułu niewypłacania zasiłku dla bezrobotnych jako efektu podjęcia przez nich zatrudnienia w firmach prowadzących działalność w specjalnych strefach ekonomicznych. Oszczędności te są dodatkowo powiększone o kwoty niezapłaconych składek na ubezpieczenia społeczne bezrobotnych, opłacane przez powiatowe urzędy pracy.

Czynnikami determinującymi silne różnice w kwotach wspomnianych oszczędności, które występują między poszczególnymi strefami, są niejednakowa liczba utworzonych miejsc pracy w obszarze każdej ze stref oraz różne odsetki bezrobotnych wśród ogółu zatrudnionych. O różnicach tych decydują także typowe dla każdej strefy proporcje między zatrudnionymi bezrobotnymi, którzy nie posiadali prawa do zasiłku, i tymi, którym prawo to przysługiwało. Ponadto w grupie bezrobotnych z prawem do zasiłku istotny był okres, po którym zaprzestawali jego pobierania na skutek podjęcia zatrudnienia.

Literatura

- Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2006*, Ministerstwo Gospodarki, maj 2007 r.
- Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2007*, Mini-

- sterstwo Gospodarki, maj 2008 r.
- Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2008*, Ministerstwo Gospodarki, maj 2009 r.
- Kryńska E. (red.), *Polskie specjalne strefy ekonomiczne: zamierzenia i efekty*, Uniwersytet Warszawski. Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2000.
- Siudak P., Wątopek B., *Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce w latach 1995-2009*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Witelona w Legnicy, Legnica 2011.
- Specjalne strefy ekonomiczne na koniec 2005 r.*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, 2006.
- Specjalne Strefy Ekonomiczne stan na dzień 31 grudnia 2004 r.*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, marzec 2005.

SPECIAL ECONOMIC ZONES AS AN INSTRUMENT GENERATING SAVINGS FOR THE STATE BUDGET THROUGH THE EMPLOYMENT OF THE UNEMPLOYED

Summary: One of the ideas behind the establishment of special economic zones in Poland is to enhance economic growth in some areas through the creation of new workplaces. A secondary effect of the accomplishment of the above mentioned objective manifests itself in the savings observed in the state budget, resulting from decreasing benefit payments made to the unemployed who have found employment in the zones. This article quotes the relevant data regarding the savings in question recorded between 1996 and 2008 as a result of the operations within each of the 14 special economic zones. It also contains a description of the method applied for the calculations of such savings along with the assumptions made for that purpose.

Keywords: special economic zone, savings, unemployed.